

Házasság és az „Eugén” mozgalom

Írta: SZIKRA.

Mondjuk így: összecsendültek a teáscsészék, — a magyar társaséletet jelképező teáscsészék — és körötte ülnek Kolompos-Újváros csalhatlan ítéletű Sybillái.

Ez igen szépen hangzik és kifejezi azt, amit mondani akartok, t. i. hogy mialatt e sorokat írom, ugyanez órában száz és száz, mások dolgával bibelődő, tisztos dáma száz és száz kis és nagy ozsonnaasztal körül (ül most együtt és szörnyüködik a világ folyásán).

Biztosra vehetjük, hogy már megjósolták számtalan X-nek és Y-nak elkerülhetlen vagyoni bukását, megszólták távoli barátnők kalapját, ruháját, beszédét, életmódját; felderítették, hogy ki mennyit fizet a cselédeknek; meggyanúsították minden negyven éven aluli nő- és 80 évet még el nem ért férfi ismerőseik magánéletét, összecsapkodták kezüket minden — még titkos — eljegyzés felett, amelyet ki tudtak szimatolni, kárörömmel tértek napirendre mindazok felett, akik valami nagyobb szabású jót akartak cselekedni, de visszhang híjában belebuktak, — konstátálták, hogy az orvosok még ma is olyan tudatlanok, jnint száz évvel ezelőtt, csak a zsebmetszést tudták csodás tökélyre vinni, — és most, — elérkeztek ahhoz a témához, amely minket első sorban érdekel. Biztos, hogy elérkeztek, mert az ország valamennyi Kolompos-Ujvárosában, valamennyi tisztos Sybillának kedvenc témája ez.

Hangzik pedig ekképpen:

»Hallottátok, hogy Irma (vagy Ilona, vagy Vilma) leányát beíratta a gimnáziumba?« »Hallottam.« »Hallatlan, úgy-e?« »Hallatlan.« »Mit akar az az Irma tulajdonképpen?« »Bolond. Bolond volt mindég.« »Gimnázium?! Egyetem?! Leánynak?! Nevetséges!« — »Nem nevetséges az, lelkeim, de bűn.« »Én is azt mondom: bűn, bűn, bűn. Mert, ugyan ki fog egy olyan tudományos kisasszonyt feleségül venni?« »Tudományos kisasszonyt? Mondd inkább, hogy kitanult kisasszonyt!... Ha-ha-ha... Hi-hi-hi...« A Sybillák ropant mulatságosnak találják e szójátékot. De aztán ismét komolyan rátérnek a kérdésre és vizsgálják, vágják, szabják, mint szarka a koncot. Végre is, miután Irma (Ilona vagy Vilma) asszony egész lényét, múltját, jelenét felpiszkálják s rosszakaratuk görcsöve alá helyezik, megegyeznek abban, hogy: még ma nem lehet és nem szabad előkelő családok leányát a férfival egyenlő iskolázásra adni. Nem. Nem lehet és nem szabad, mert »nincs olyan férfi, aki megtűrné, hogy felesége komoly kérdésekkel foglalkozzék!« »És igazuk is van a férfiaknak, mert, az Isten mentsen is meg mindenkit egy latinul értő feleségtől!...« »Ha tehát van olyan anya, aki elég bolond arra, hogy leányát mégis ilyen irányban nevelje, — az legyen elkészülve arra is, hogy pártában marad a leánya. Igen. Örökkön örökké pártában!...«

Párta!... Ez hát a kísértet. A mumus. Ez hát az csszfogalma mindennek, ami a női nemre nézve szégyenletes, rémes, úgyszólván: megsemmisítő. Tehát: »párta...« Különös! Pedig csak azt jelenti, hogy: »szüzi.« — De ha mégis igaza lenne Kolompos-Újváros Sybilláinak? Hátha csak-

ugyan úgy van, hogy amint fiatal leány a küszöbére lép, minden felsőbb iskola ajtaján felragyog, lángbetűkkel felragyog a »Lasciate ogni speranza!...? Ha ez így van, ha ez igaz, — akkor joggal kérdezhetjük: milyen legyen hát az a leány, akit örömmel választ a férfi élettársának? És íme, — ezzel a kérdéssel egyszerre a nagy probléma előtt állunk, azeiótt a probléma előtt, melynek megoldását az eugenikus társaságok tűzték ki célul; az a probléma, amelyet Darwin ezzel a négy szóval állított homloktérbe: survival of the fittest.

Igen. Ez a kérdés nem több és nem kevesebb, — tehát a legnagyobb és legfontosabb minden kérdések között, hiszen az emberiség jövője függ tőle.

Am Darwin a kiválasztás törvényéről is beszélt, sok százezer esettel példázva állításának megdönthetetlen igazságát, melynek az egész Természet rendje egyetlen nagy bizonyága. Csak épen egyesegyedül az emberiségnek az a hányada, amely civilizáltnak mondja magát, rendezkedett úgy be, hogy e törvényt mellőzi.

Pedig már az Ótestamentumban is meglelheti intő szavát ott, ahol a testi hibával sújtottakat »megbélyegzeteknek« nevezi. Az emberi társadalom 5-6 ezer év előtt már tisztában volt avval, hogy az egyén selejtes mivolta a kzre van káros hatással. Tehát bizvást mondhatjuk, hogy az annyira modern »Eugenik« mozgalom alapja már Mózes törvényeiben volt lefektetve.

S mégis mit látunk még ma is? Azt, hogy a házasságkötéseknél sokkal fontosabbak a külső körülmények: vagyon, rang, összeköttetés, mint az egyén testi épsége, lelki értéke.

Ha okát keressük, hogy miért van ez így? Hogy hogy miért látunk nap-nap mellett olyan házasságokat létrejönni, ahol a férfi »csak egy fokkal szebb az ördögnél«, — sőt lehet, hogy undok betegségekől megrágott a fizikuma, hogy a leányé szintén vagy hozzá még szembetűnően ostoba, — szóval, ha látjuk, hogy a legtöbb házasság nemhogy »kiválasztás« törvényén alapulna de annak egyenes megtagadása, — úgy világos, hogy ennek csak egy oka lehet: a hibásan beállított társadalmi berendezés.

Erre azt mondhatnók, hogy hát régen nem épen így volt? és mégis, nagyanyáink... nagyapáink... (s kezdődik az ősök parádés felvonultatása.) Hát lehet, hogy így volt, — csakhogy sem az életmód nem volt olyan, mint a mai, se a társadalmi berendezkedés. Valószínű az is, hogy egészségesebb volt a fizikum, már csak azért is, mert a rossz higiénia folytán gyermekkorban elhullott a beteges, »nem életre való« hányada a társadalomnak. (Ma mind meg van mentve az életnek s nem hogy beérné ezzel a nagy ajándékkal, de felelősségnélküli önhittséggel házasodik nyakra-főre és folytatja utódaiban — a degenerációt.)

A hibás beállítás ott veszi kezdetét, hogy a férfi a leányt el »veszi« feleségül, míg ellenben a leányt vagy »adja«, vagy: kénytelen magát adni. Más szóval: még mindig úr és szolgál, hanem az úr és tárgy között történik

gazdag leányt vesz el. Nem. Ez semmit sem változtat a tényen. Így van. Ez a meghámozott igazság!) — Már most, miért házasodik a férfi, a szabad ember fia, aki élhet kénye-kedve szerint s kielégítheti ösztönei összes vágyait büntetlenül?... Házasodik — nemde — mint előbb mondtuk: vagyonért, összeköttetésért s ekkor: úgyszólván ráadásképpen veszi a leányt, akivel ezeket az előnyöket megkaparinthatja ... Hogy beteges, csúnya, ostoba-e az a leány? egészen másodrendű kérdés neki... de nem úgy az emberiségnek, akinek az e »frigyből« származó 1-2-3 vagy 10 utód csökkenti értékét.

Házasodik továbbá: kényelemszeretettől, mint az oláh kocsis mondta: »hogya legyen, aki mossa nekem...« Nos, egy ostoba asszonnyal valószínűleg könnyebb az elbánás, elhitetés, mint egy eszessel. A kényelemszerető férfi tehát kikeres magának egy ostoba, ha idealista, akkor egy lehetőleg szép és ostoba leányt s azt veszi élettársul. Legtöbb esetben csalódik számításában, mert végeredményben nincs kényelmetlenebb egy ostoba élettársnál. De ha ez be nem következik is számára, biztos, hogy az a nő, mint gyermekeinek nevelője, ápolója, példaadója, siralmasan selejtesnek bizonyult, s így ismét csak a köz húzza a legrövidebbet.

Házasodik azonban ifjónci felgerjedéssel »őrült szerelemből« is. Legalább ezt szeretné magával elhitetni, ha az első magábaszállás meg nem tanítaná, hogy csakis egyedül az vezette az oltárhoz, hogy anélkül el nem érhetne volna vágyának kielégítését... Az a leány azonban, aki ezeket a vágyakat ébresztette, mert tudta, hogy oltárhoz fogja vele kényszeríteni a férfit, az emberiségnek éppen az a típusa, aki felett két világnézet van hajbakapva, még pedig: egyik oldalon Kolompos-Ujváros Sybilláitól Herczeg Ferencig minden olyan érzékeny lélek, aki a »régirendet« dogmának tekinti, a másik oldalon ellenben a modern felfogás, amely a nőt ki akarja emelni abból a félig nőstény, félig el nem differenciálódott »családtag« kényszer életből, amely nem engedi egész értékű emberré fejlődni. Az a vágyat gerjesztő leány az, aki férjfogásra van »dresszirozva« (anya, család, társadalom által), mert hiszen csakis úgy élhet meg, ha férfi tartja el. Tehát az, amely, szükségszerűleg az amit az angol oly találón »oversexed«-nek nevez, s amiről a mi nagy Íróink még ma is azt hiszik, hogy az az »ewig weibliche«, amelyről Goethe énekelt mint a legnagyobb vonzóerőről.

De vajjon a kiválasztás szempontjából is ez a leánytípus lenne az, aki legjobban megfelel az »Eugén«-mértéknek?

Hát nem. Az emberiségnek ma már nem nőcskékre van szüksége, de élettársára, segítőtársára a fáradt» agyonhajszolt férfinak. A mai társadalom joggal megkövetelheti, hogy a férfi olyan nőt válasszon gyermekei anyjának, aki nemcsak ösztönszerűleg jó anya, (mert ezt tudja a tehén is), de emberi öntudatból okos anya is. Ezt pedig csakis evolválta, észbelileg fejlett, maga lábán járni tudó, ember»a gyermek és iskola« és last not least »a nő«.